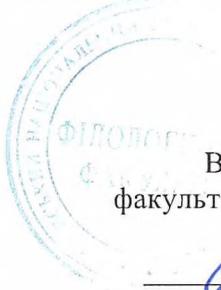

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Філологічний факультет
 Кафедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного
 факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“31 ” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА ЛІНГВОГЕОГРАФІЯ

галузь знань

035 Гуманітарні науки

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність

035 Філологія

спеціалізація

(шифр і назва спеціальності)

035.01 Українська мова та література

(назва спеціалізації)

факультет

філологічний

(назва інституту, факультету, відділення)

Факультет

філологічний

2023 – 2024 навчальний рік

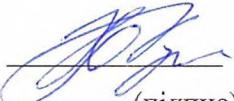
Робоча програма навчальної дисципліни Українська лінгвогеографія для здобувачів освіти спеціальності 035 Філологія, 035.01 Українська мова і література

Розробник: **Костів О. М.**, доцент, кандидат філологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні катедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

Завідувач катедри (Купчинська З.О.)

(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» серпня 2023 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від “31 ” серпня 2023 року № 1

“31” серпня 2023 року

Голова

 (Крохмальний Р.О.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань – гуманітарні науки 035 – філологія, бакалавр	Вибіркова	
Модулів – 1	Напрям – 035 – філологія	<i>Rік підготовки: 2</i>	
Змістових модулів – 3	Спеціальність – Українська мова та література	-й	-й
Загальна кількість годин – 90		<i>Семестри</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4+4+2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	16	
аудиторних – 10		<i>Практичні,</i>	
самостійної роботи студента – 2		16	
		год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		58	
		год.	
		<i>ІНДЗ:</i>	
		<i>Вид контролю: тести, проектна діяльність</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 25 %

для заочної форми навчання –

Мета спецкурсу полягає у вивченні особливостей українського діалектного простору, у дослідженні різних можливостей виявів динаміки та статики в діалектних просторових конструкціях різного типу на усіх структурних рівнях.

Завдання спецкурсу:

1. Спрямувати студентів на дослідження, пов'язані з розвитком української школи лінгвогеографії.
2. Інтерпретувати карти загальномовного та регіональних атласів з метою виявлення елементів динамічних рис.
3. Визначити діалектні просторові конструкції, які є реалізацією окремих діалектних рис одного структурного рівня, а також конструкцій, що є комплексами діалектних рис різного рівня в їх просторому вираженні.
4. Дослідити з погляду динаміки та статики характерні говірок південно-західного наріччя риси різних структурних рівнів.
5. Розглянути зони вібрацій (zmішаності та переходності) на зіткненні діалектних просторових конструкцій на різних структурних рівнях діалектного мовлення.

У результаті вивчення курсу студент повинен: **знати**

- історію виникнення української лінгвогеографії;
- спільне та відмінне між діалектологією та лінгвогеографією;
- основні терміни лінгвістичної географії;
- будову, структуру, зміст Атласу української мови в трьох томах;
- будову, структуру, зміст регіональних атласів української мови;
- поняття інтерпретації лінгвістичних карт;

вміти:

- аналізувати фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні карти АУМ;
- аналізувати фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні карти ретроаналітических атласів української мови;
- укладати лінгвістичні карти на основі власних даних.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

1.	Лінгвогеографія як окрема наукова дисципліна. Предмет та завдання лінгвогеографії. Основні поняття та терміни лінгвогеографії. Методи лінгвогеографії: анкета, питальник, опитування інформаторів, письмова робота, карти. Лінгвогеографія та діалектологія.
2.	Школи світової лінгвістично географії
3	Українська школа лінгвогеографії: становлення, розвиток, перспективи.

Змістовий модуль II

1	Методи лінгвогеографії: анкета, питальник, опитування інформаторів, письмова робота, карти. Лінгвістичні атласи: типологія, структура.
2	Атлас української мови. Історія створення. Будова, структура, типи карт АУМ
3	Типологія карт АУМ

Змістовий модуль III

1	Створення та інтерпретація лінгвістичних карт.
2	Динаміка та статика та їх відображення у лінгвістичних атласах.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього о	у тому числі			
		л	п	інд.	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль I					
Змістовий модуль I (Вступ. Історія української лінгвогеографії як науки)					
Тема 1 Лінгвогеографія як окрема наукова дисципліна. Предмет та завдання лінгвогеографії. Основні поняття та терміни лінгвогеографії. Лінгвогеографія та діалектологія.	4	2	2		
Тема 2. Школи світової лінгвістично географії	4	2	2		
Тема 3. Українська школа лінгвогеографії: становлення, розвиток, перспективи.	4	2	2		
Разом – змістовий модуль I	12	6	6		
Змістовий модуль II (Атлас української мови)					
Тема 1. Методи лінгвогеографії: анкета, питальник, опитування інформаторів, письмова робота, карти. Лінгвістичні атласи: типологія, структура	4	2	2		
Тема 2. Атлас української мови. Історія створення. Будова, структура, типи карт АУМ	4	2	2		
Тема 3. Типологія карт АУМ	4	2	2		
Разом – змістовий модуль II	12	6	6		
Змістовий модуль III (Інтерпретація карт АУМ)					
Тема 1. Створення та інтерпретація лінгвістичних карт.	4	2	2		
Тема 2. Динаміка та статика та їх відображення у лінгвістичних атласах.	4	2	2		
Разом – змістовий модуль III	12	6	6		
Усього годин	36	18	18		

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лінгвістична географія як окрема мовознавча дисципліна. Предмет, об'єкт, завдання, методи дослідження. Основні терміни лінгвогеографії. Діалектологія та лінгвогеографія.	2
2	Розвиток світової лінгвогеографії (романська, германська, російська школи). Перші лінгвістичні атласи.	2
3	Становлення та розвиток української школи лінгвогеографії в контексті світової.	2
4	Методи лінгвогеографії: анкета, питальник, опитування інформаторів, письмова робота, карти. Типологія лінгвістичних атласів. Типологія лінгвістичних карт (фонетичні, морфологічні, лексичні, синтаксичні). Карти ареалів	2
5.	Атлас української мови. Концепція, принципи побудови. Програма. Збір матеріалів. Укладання карт.	
7	Аналіз лінгвістичних карт	2
8	Динаміка та статика в Атласі української мов. Ядро та периферія як виразник статики та динаміки діалектного мовлення	2
9	Інтерпретація лінгвістичних карт..	2

Самостійна робота

1.	K. Михальчук як основоположник української лінгвістичної географії.	4
2.	Аналіз перших лінгвістичних атласів.	4
3.	Ф. Жилко - основний теоретик української школи лінгвогеографії.	4
4.	Романська школа лінгвістичної географії	2
5.	Німецька школа лінгвістичної географії	2
6.	Ядро та периферія як виразник статики та динаміки діалектного мовлення.	4
7.	Типи ареалів з погляду динаміки та статики (центральні, латеральні, маргінальні, острівні).	4
8.	Основні терміни лінгвістичної географії	4
9.	Лінгвістична географія і діалектологія. Спільне та відмінне.	4

10.	Засоби вияву динаміки на картах АУМ та на картах в регіональних атласах української мови	4
11.	Зона вібрацій між діалектними просторовими конструкціями (основні ознаки).	4
12.	Аналіз комплексних карт III тому АУМ	4
13.	Сучасні проблеми лінгвогеографії.	6
14.	Українська лінгвістична географія в іменах (ХХ століття)	4
15.	Українська лінгвістична географія в іменах (ХХІ століття)	4
16.	Всього	58

Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Оцінювання проводиться за 100-балльною шкалою. Бали нараховуються так:

- практичні: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 40;
- Завдання до практичних занять з курсу розміщено *на сторінці атестованого курсу в системі електронного навчання: <https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=4733>*
- модулі: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30;
- Тестові завдання для модульного контролю та заліку уміщені *на сторінці атестованого курсу в системі електронного навчання: <https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=4733>*
- підсумкова робота: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30;
- Тестові завдання для підсумкового контролю уміщені *на сторінці атестованого курсу в системі електронного навчання: <https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=4733>*
- Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Академічна добросередності: очікується, що відповіді студентів будуть оригінальними. Виявлення ознак академічної недобросередності у відповіді студента, незалежно від масштабів plagiatu чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. **Література.** Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів

захоочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів модульних робіт, а також бали, набрані впродовж семестру за виступи на практичних заняттях, участь в обговоренні. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та plagiat; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Рекомендована література

Основна:

- Атлас української мови. – Т.І. Полісся, Середня Наддніпрянщина і суміжні землі – К.: Наукова думка, 1984; Т. II. Волинь, Наддніструйщина, Закарпаття і суміжні землі. – 1988; Т.З. Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянщина, Причорномор'я і суміжні землі. – 2001.
- Костів О. Лінгвістична географія та діалектологія (розвиток і взаємодія) // "Серце чисте, думка чесная..." Збірник наукових праць і матеріалів на пошану Ірини Ощипко. – Львів, "Левада". – 2018. – С. 559-570
- Костів О. Компетентнісний підхід у викладання лінгвістичної географії у вищій школі // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів: Львівський національний ун-т, 2023. – Випуск 17. – С. 267–276
- Коць-Григорчук Л.М. Лінгвістично-географічне дослідження українського діалектного простору / Наукове товариство ім. Шевченка в Америці. Філологічна секція. Мовознавча секція. – Нью-Йорк – Львів: Вид-во НТШ, 2002.
- Українська лінгвогеографія. Програма спецкурсу для студентів, магістрантів і спеціалістів українського відділення філологічного факультету / Укл. Л.М. Григорчук. – Львів: Вид. центр. ЛНУ, 2003.

Додаткова:

- Глібчук Н., Костів О. Українська діалектологія. – Львів, «Піраміда», 2023. 552 с.
- Григорчук Л.М. Динаміка народної уснорозмовної мови і лінгвогеографія (на матеріалах II тому АУМ) // Мовознавство. – 1969. – № 6. – С. 53-61;
- Глуховцева К.Д. Динаміка українських східнословобожанських говірок: монографія. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 592 с.: карти
- Гриценко П.Ю. Динаміка діалектного континууму: гносеологічні параметри (вступні зауважи) / П. Гриценко // Діалекти в синхронії та діахронії: трансформація діалектного континууму і проблеми лінгвоекології. – Київ, 2017. – С. 7–13.
- Жилко Ф.Т. Деякі аспекти діалектології і лінгвістичної географії // Acta universitatis Lodziensis. Folia Linguistica. – №12. – 1986. – S. 211-220
- Жилко Ф.Т. Інтерпретація лінгвістичного картографування і кари ареалів (на матеріалах АУМ) // Українська лінгвістична географія. – К.: Наукова думка, 1966. – С.31-44.
- Карта говорів української мови / Уклав І. Матвіяс // Атлас української мови: У 3-х т. – Т. 1. Полісся, Наддніпрянщина і суміжні землі. – К.: Наук. думка, 1984. – IX; Т. II.

Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – К.: Наук. думка, 1988. – С. 110; Т. 3. Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянщина, Причорномор'я і суміжні землі. – К.: Наук. думка, 2001. – IX.

- Карта южно-русскихъ нарѣчий и говоровъ [Сост. въ 1871 году] / Уклав К.П. Михальчук // Михальчук К.П. Наречия, поднаречия и говоры Южной России в связи с наречиями Галичины // Труды этногр.-стат. экспедиции в Западнорус. край. – Т. 7. – Вып. 1. – СПб., 1872. *Передруковано в:* Атлас української мови: У 3–х т. – Т. 3. Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянщина, Причорномор'я і суміжні землі. – К.: Наук. думка, 2001. – V.
- Костів О. Проблеми лінгвогеографії в концепції Лідії Коць-Григорчук // "У координатах мови". Збірник наукових праць на пошану Лідії Коць-Григорчук. – Львів, 2016. – С. 74-91.
- Мартинова Г. Лінгвістична географія Правобережної Черкащини. – Черкаси: Відлуння, 2000
- Мартинова Г.І. Лінгвістична географія Правобережної Черкащини. – Черкаси: Відлуння, 2000. – 265 с.: карти.
- Назарова Т.В. Засади картографування АУМ. Вступ // АУМ. – Т.1. – К.: Наукова думка, 1984.
- Прилипко Н. П. Лінгвістична географія / Н. П. Прилипко // Українська мова : Енциклопедія / [редкол. : В.М.Русанівський, О.О.Тараненко (співголови) та ін.] – 3-є вид., зі змінами і доп. – К. : Укр. енцикл. ім. М.П.Бажана, 2004. – С. 313–314. 18.
- Щербина Т. Ареалогія середньонаддніпрянсько-степового порубіжжя. – Черкаси: Видавець Андрощук П.С., 2009. – 348 с.: карти.с.

1. .